

223

BIBLIOTECA

PENTRU TOȚI

CARMEN SYLVA

O RUGĂCIUNE

TRADUCERE DIN L. GERMANĂ

DE

B. MARIAN

Editura Librăriei LEON LAY

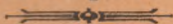
București, Calea Victoriei

RT-303

Scrieri de AL. I. ODOBESCU

Publicate în

„Biblioteca pentru Toți“

Mihnea Vodă cel rău și Doamna Chiajna

Nuvele istorice

Prețul 30 bani

B A S M E

Jupân Rănică Vulpoiul, Tigru Păcălit,
Basme Mitologice, Basmul Feciorului de
Impărat cel cu noroc la vânat etc.

Prețul 30 bani

PSEVDOCHINEGHETICOS

(Falsul tratat de vânătoare)

Prețul 30 bani

M O Ţ I I

Răscoala Românilor Ardeleni 1784 — 1785
sub căpetenia lui Horia, **Curcanii**, luarea
Rahovei de către Oștile Românești la
Noembrie 1877

Prețul 30 bani

NEVA ORE LA SNAGOV

... la Snagov, Informațiuni despre
... Snagov, atât din punct de
... etonic cât și din punct de
... istoric, etc.

Prețul 30 bani

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

CARMEN SYLVA

O RUGĂCIUNE

TRAD. DIN L. GERMANA

DE

B. MARIAN

BUCUREȘTI

Editura Librăriei LEON ALCALAY

Calea Victoriei, No. 37

[1904]

RI-303

859.0-32

82(428)30-32=19.0

578743Y

578.743

BIBLIOTECA JUDETEANA
— CLUJ —

TIP. GROSSMANN SMARDAN 4.

CARMEN SYLVA

O RUGĂCIUNE

Ședeau la umbra gardului viu înflorit, se priveau cu ochi mari unul pe altul și dădeau mereu din cap.

«Da, zise băiatul, bunica o știe bine de tot ; dînsa spune că mama a păcătuit mult și că eu trebuie să fac rugăciunii toată viața, pentru ca ea să n'ajungă în iad, ci din purgatoriu în cer.

— E foarte frumos, Raul, că vrei să te faci preot ; atunci 'ți voi ține eu lumânarea, și mama o să-mi facă o rochie albă, iar în catedrală va cânta corul minunat de frumos».

Ochii copilului se măriau mereu. Băiatul se uită gânditor înaintea lui.

«Dar atunci n'o să te pot lua de soție, Editho!

— O, nu-i nimic; atunci mă fac călugăriță, căci nu vreau să fiu nevasta a nimeni altuia.

— Iar eu mă mut la tine și-ți conduc gospodăria! răsună peste gard glasul unei fete mai mari.

— Tu, Berthaldo? Bunica spune că tu trebuie să te faci călugăriță, după cum eu trebuie să mă fac preot.

— Fugi d'acolo! Nu fac de mine cântările și rugile vecinici! Nici n'am voce, iar genunchii nu vor să se încovoae bucuros. Eu fac de călugăriță ca o libelulă! Trebuie să sburd și să fiu veselă!

— Dar sora preotului trebuie să fie serioasă și modestă», zise Editha, și dădù iar din cap, așa că cărlionții bălai îi căzură în față și-i umbriră obrazii.

Raul o privi în față. «Ești tare drăguță!» îi zise și o sărută.

Berthalda se îmbufnă și rupse niște flori de ghiorghin, pe cari le mirosi.

«Ptiu, florile astea put!» exclamă ea, strîmbă din nas și le aruncă peste gard.

«O sărmanele floricele!» zise Editha, le ridică și le puse în pieptarul ei. Ber-

thalda rîse ; dinții ei albi sclipiră din fața oacheșă, iar ochii părură negri ca murele, înconjurați de un alb albăstruiu. Părul îi eră creț și negru, pe cînd Raul aveà ochii căpriei și păr castaniu și pielea mai deschisă decît soră-sa. Numai lângă Editha pareà oacheș. Ochii acesteia erau albaștri deschis, cu gene lungi, aurii și sprîncene frumoase ; părul cârlionțat îi eră bălaiu și moale ca mătasa. Fața ei aveà o pelliță atît de gingașă, în cît i se vedeau toate vinele, mai ales cele dela tîmple și așa numită vi- nișoară a morții dintre sprîncene ; sângele i se urcà în obraz la fiecare cuvînt, numai buzele își păstrau mereu roșiul lor ca de mărgean și frăgezimea lor. Cînd se deschideau, buza de sus se ridicà cu mult farmec, lăsà să se vadă dințișori ca de mărgăritar și să s'audă un glas ca un clopoțel de argint, pe cînd Berthalda vorbeà cu voce groasă și adîncă, iar în glasul lui Raul răsuna tonurile, ce cutremurau catedrala în fiecare Duminică și fermecau pe toate femeile.

Berthallda rupse burueni tinere și mușcă din ele ; apoi prinse furnici și cără-

buși, li sfâșie și mănâncă cu lăcomie părțile lor dulci din interior.

«Acum știi de ce au albinele ace», zise Editha.

--- De ce ? întredă Raul.

--- Fiindcă altminteri ar fi mâncate toate, înainte de a-și duce mierea în stup.

--- Ptiu, Berthaldo, zise Raul, cum poți fi atât de crudă ! Știi că bunica n'o poate suferi.

--- Ce tot spui ! Pot să fac ce vreau ; dojenitu-m'a vreodată bunica oare.. sau m'a bătut vreodată ? O, nu ! Știe ea că asta n'aș suferi-o ! Ea mă iubește, mă iubește chiar foarte mult ; căci spune că seamăn cu dânsa când eră tânără, că arăt ca o franțuzoaică. De unde e bunica ?

— Da, din Provence, și așa arăt eu ; de aceea m'a și învățat cântecele, pe cari le cântă tata. Pe tine nu te poate suferi, Raul, fiindcă semeni cu mama.

— Dar ce a făcut oare mama ta ? întrebă Editha, holbând ochii.

Obrazul lui Raul se întunecă și mai mult. «N'am întrebat niciodată», zise el.

Editha roși atât de tare, în cât ochii i se umplură de lacrimi,

— Eu o știu zise Berthalda, dar n'o spun.

— Și nu vrei totuși să te călugărești? întrebă Editha.

— Mă fac ce vreau; la ce există oare purgatoriul, dacă trebuie să ispășești toată viața păcatele părinților?

— Ești fărădelege Berthaldo; hai să mergem acasă, Edithon.»

Ei merseră mână în mână pe caldarâmul cu pietrele colțuroase ale orașului deluros, cu sprijoanele ferestrelor și parmaclâcurilor scârilor bogat împodobite; purtau la gât gulerașe frumoase încrețite și rochi lungi, iar șapca neagră îl prindea bine pe Raul cu părul castaniu. Trăsătura tristă din fața sa făcea adesea pe trecători să întoarcă capul după dânsul. Ei mergeau câte și trei atât de liniștit și cu pași atât de mășurați ca oameni mari, fiindcă ereau mișcați de gânduri mari.

Raul se și vedeă ca preot, Editha se simțea aproape ca o călugăriță tânără, iar Berthalda se vedeă într'o litieră, purtată de servitori ei, într'o haină de brocat auriu, ca un bogat colier și cu inele în toate degetele. Nici nu mai vor-

biau, atât de mult li era ocupată fantazia.

Ei întâlnește pe bunica pe scara de piatră de dinaintea casei sale, întorcându-se dela biserică, cu o rochie grea de postav, cu bonetă aurie, având în mână cartea de rugăciuni ce scliffea de încrustături de aur și de pietre prețioase, ca și splendidul ei colier. Dânsa avea aceiași ochi negri și vioi ca Berthalda și un nas încovoiat. Dinții îi ereau sănătoși, deși cam gălbui, mersul drept și țeapăn, era înaltă și cam uscățivă. Totuși se temeau de ea, afară de Berthalda, care era peste măsură de răsfățată de către dânsa, pe când Raul se bucură a rare ori de un cuvânt prietenos și niciodată de o desmierdare.

«Vino și tu înăntuntru, Editho, zise ea, trebuie să-ți iei rămas bun dela Raul; el trebuie să se ducă la școala mănăstirei, și d'acum încolo va veni rar acasă.»

Pe Editha o podidiră lacrimile, pe cari le stăpâni însă întorcându-și capul, ca bunica cea aspră și temută să n'o observe.

Raul era și el trist că trebuie să se despartă; dar se simțea foarte mândru

la gândul că va ajunge la o demnitate atât de înaltă. De aceea l-a durut foarte mult când bunica îl duse la școală și zise în fața lui :

«Vă rog să fiți cât se poate de aspri față de acest băiat, fiindcă la el trebuie să se presupue o pornire către toate cele rele... moștenire de la mama lui !» adăose ea încet ; dar Raul o auzise totuși și multă vreme n'a putut birui ura ce i-o lăsaseră în suflet acele vorbe. Călugării se purtau la început foarte aspru cu dânsul ; dar după puțin timp se îmblânzira, fiindcă el era și rămăsese unul din cei mai buni școlari.

Ei îi puseră chiar tot felul de ispite în cale, spre a-l încerca ; dânsul rămase însă neclintit și-și uimi dascălii prin marea-i statornicie.

Când veni întâia oară în vacanțe și când se află în fața Edithei, erau amândoi foarte stângaci și nedumeriți ; dar acestea pieri foarte repede și ei colindară iar pădurile și câmpiile ca în plăcuta vreme a copilăriei. Ba, vacanțele avură în curând un farmec minunat pentru dânsii și încă cu luni de zile înainte se bucurau de apropierea lor. Apoi

veni o despărțire mai lungă, Raul trebuind să se pregătească pentru întâia hirotinisire. El cutreeră multe ceasuri gangurile boltite ale mănăstirei, cu cartea în mână, pe când soarele lumina rând pe rând d'asupra zidurilor toate colțurile grădiniței mănăstirei, în cât merisorul miroseă frumos și puternice raze resfrânte cădeau pe fața tânărului, care se pregăteă cu adâncă și pacinică cucernicie ca să ajungă servitor al Domnului.

Intracestea, Berthalda nu se desvoltă atât de armonios: de toanele ei semețe bunica făcuse atâta haz o vreme așa de îndelungată, în cât nici prin gând nu-i treceă să le înfrâneze. Ei îi eră aproape tot una dacă limba ascuțită a nepoatei sale jigneă pe cineva, căci oamenii o meritau cu vârf și îndesat.

Berthalda era doară cea mai deșteaptă; firește că trebuiă s'aibe pizmași, și eră mai bine ca acei pizmași să se teamă de dânsa, decât s'o maltrateze. Ea se făceă frumoasă, dar de o frumusețe deosebită, de care bunica se bucură cu atât mai mult, cu cât aceea frumusețe eră mai sudică și mai bogată în tonuri.

«Nepoată-mea când va iubi odată, apoi va iubi cu înflăcărare!» zicea bătrâna și zâmbea.

Editha avea mult de suferit dela prietena ei; rămase însă blândă și răbdătoare. Cât n'ar fi suferit ea de la sora lui Raul! Eră trimeasă de către mama sa acolo mai des de cum ar fi voit'o, mai ales de când sosise în oraș fiul unui negustor mare și bogat, anume Tassilo, sub cuvânt că are daraveri cu un alt negustor mare, dar la o adică spre a-și lua o nevastă frumoasă și bogată. Berthalda îi fusese arătată ca aceea pe care trebuie s'o îndrăgească, ceea ce nu i s'a părut de altfel atât de greu, după ce văzuse ochii ei cei negri. Berthalda râse de părul său blond, de fina-i mustață, de ochii lui albaștri, precum și de cio-rapii lui de mătase netezi și strâmți și de multele și luxoasele sale rânduri de haine; dar se ascundeă totuși pe după perdele ori de câte ori trecea el călare, și roșiă când îl întâlnea.

«Nici fetița mea nu-i urâtă!» își zise mama Edithei, o îmbracă cu îngrijire în rochie de lână cenușie, deschisă, cu buzunar de catifea neagră, cu bente fine

prin ajutorul cărora se trăgea rochia în sus și lăsa să se vadă o fustă albastră dedesubt. Pieptarul pe sânul gingaș ; tot astfel steteau și mânecile ale căror dantele acopereau în parte mâinile și se bobotiau la coate.

Dela pieptar până la gâtul alb ca zăpada avea o bluză cu cute foarte drăguțe, ce se sfârșea sub bărbie cu vapeliuri frumoase.

Mama sa cususe ea însăși toate acestea și-și privea cu plăcere frumoasa-i copilă cu bogatele-i bucle undulate, pe cari, în ciuda spuselor vecinelor, nu le împletise în cozi.

Editha nu bănuia de fel dorințele tainice ate mamei sale și se ducea veselă și fără nici un gând rău la Berthalda. Ea rămase însă încurcată când frumosul și mult pomenitul Tassilo, pe care tot orașul îl și logodea cu «fata dracului», o privi cu luare aminte și se întoarse adesea către dânsa în acea după-amiază. Berthalda își vărsa în fiecare dată tot spiritul ei asupra lui, rămânea însă de multe ori bătută ; căci el pară cu dibăcie, și astfel se născură drăguțe convorbiri glumețe, ca o ușoară luptă

de hărțuitori, în care numai din când în când rănește vr'o împunsătură. Editha îl auzi întrebând odată pe Berthalda : «Cine-i oare scumpa-ți prietenă?», iar Berthalda răspunse : «O fată săracă ; mama ei e văduvă și d'abia o duce de azi pe mâine ; d'aceea dăm adesea de mâncare micuței ; ea vrea să se călugărească în curând».

— Biata fată ! zise Tassilo privind-o cu compătimire.

Editha simți privirea, deși erà cu spatele către dânșii, căci stătea înaintea bunicei Berthaldei ținându-i ața pentru depănat ; ața erà însă atât de încurcată, încât bătrâna trăgea cu fața foarte aprinsă și nici n'auzi convorbirea nici nu vedeà pe Editha, care stà roșie ca para focului și cu lacrimi în ochi ; ea nu îndrăzneà să-și miște ochii, ca lungile gene să poată ține pe urâții trădători. Cum i se ivi prilejul, își luă ziua bună și povesti plângând mamei ei răutăcioasele vorbe.

«Nu-i așa mamă, că n'o să mă mai trimeți acolo?» Dar mama nu erà nici decum de părerea aceasta, ci crezù că e bine pentru om să sufere cu răbdare umiliri și să nu lase să se vadă aceasta.

Intr'aceasta, Berthalda stă înaintea oglinzei ei și-și loviă obrazii «Nu-i așa că sânt o strigoaică neagră? Nu-i așa că limba mi-e ascuțită și tăioasă ca o sabie? iar Editha e frumoasă și albă și blândă ca un miel, și atât de proastă că-ți face plăcere, sărmana copilă! Biata copilă care vrea să se călugărească și e totuși frumos îmbrăcată, tocmai cu o culoare pe care eu n'o pot purta. Eu cu vecinul meu roșu și cu părul prost, — ea 'și smulse părul, — atât de negru și de aspru ca părul de cal, iar dânsa cu bucele frumoase.

«Și eu ași fi putut aveà bucle, foarte încrețite; nu, bunica trebuie să le împletească, ca să se vadă bine cât de sbârilit e! Pieptenele trecù iar prin păr scârțiind și troznind.

«Iar Editha spune mereu da, când eu zic nu; mâine voiu spune și eu numai da...

Dar când Berthalda spuneà da, el răsună ca nu și ațâță pe Tassilo la tot felul de tachinării, la care dânsa răspundeà cu atât mai înțepător, cu cât sângele ei cald și înfuriat urcându-i-se în obraz o făcè să-și peardă istețimea

vioae și adesea era biruită de adversarul rece. El vorbea mult cu dânsa și numai arare-ori cu Editha; dar când se întorcea către aceasta din urmă, se schimbă tonul și ființa spre nespusa neplăcere a Edithei, care era apoi maltrată de către Berthalda, cu gelozia-i mistuitoare, care o făcea oarbă și surdă și nesimțitoare.

Raul primise hirotonisirea mică și, în timpul șederei la ai săi, avea să-și pue încă odată inima la încercare, înainte de a rosti cuvântul hotărâtor, prin care renunță pentru totdeauna la lume. El avea să fie hirotonisit ca diacon la mănăstire, iar după un an la catedrală avea să fie hirotonisit ca preot în orașul său natal.

Editha intră în acea zi plină de speranțe la prietena ei, căci presimțea că a venit Raul, iar inima îi era mișcată de o sfântă teamă, când se gândea că în curând tovarășul de joc din copilărie se va face servitorul lui D-zeu. Ea găsi pe Tassilo la Berthalda și-l auzi glumind asupra marelui respect ce va trebui să-l aibe de acum înainte față de fratele ei.

Editha stă sfioasă și roșie de rușine,

când Raul veni zâmbind către dânsa și-i întinse mâna. Se priviră în ochi și tăcură amândoi. Raul pâlî foarte tare, mâna Edithei tremurà într'a sa, Tassilo își răsuceà mustața și priveà când pe unul când pe alta; el încruntă chiar puțin sprâncenile. Berthalda 'și arată șirul strălucitor de dinți.

«Hei, zise ea, nu-l mai recunoști, Editho ?

— Eu ? Ba da ! Editha îl priveà mereu.

— Sau te temi de el ?

--- Nu, de loc --- îl pizmuesc ! răspunse ea încet și-și lăsă capul în jos.

— Te-ai face bucuros și preot ? întrebă Tassilo, dar ea nu zâmbi.

— Cam așa ceva, fù răspunsul.

— 'Ti-am mai spus, exclamă Berthalda cu glas mai puternic și mai limpede ca de obicei, că ea vrea să se facă călugăriță și nu o lasă, iar eu pot să mă călugăresc, dar nu vreau !»

Tassilo zâmbi acum : «Asta o cred» zise el.

--- Dece ? întrebă repede Berthalda.

--- Hei, fiindcă n'ai puteà sta mult la mânăstire.

— Cine știe? Aș avea destulă voință ca să mă închid și să nu mai rostesc niciodată vr'un cuvânt.

--- Să te ferească D-zeu ! zise Raul serios.

--- Ți s'a și părut misiunea amară, Raul ?

--- Nu, zise el ; aparțin chemărei mele cât voiu trăi și-i voiu aparține până la moarte, --- privirea 'i se oprise asupra Edithei --- chiar dacă 'mi-ași jertfi viața ; dar tu ? Tu nu ești făcută pentru asta, tu nu poți renunța la lume.

--- Cine știe dacă lumea nu te va apuca într'atâta în vârtejul ei, în cât să te întorci de la chemarea ta chiar în cel din urmă ceas, înainte de a-ți jertfi viața.

--- Nu, zise Raul, numai moartea m'ar putea împiedeca să-mi calc jurământul.»

El privea mereu pe Editha, care stă acolo frumoase coz, cu o trăsătură feciorelnică .mprejurul buzelor pe jumătate deschise, prin care trecea un fior ușor, ce continuă peste gât și sin, până la mâini, ce atârnavau împreunate în jos ; eră ca un vântuleț de primă-vară în frunziș. Tassilo observă aceasta, și inima 'i bătù mai tare.

Berthalda o privi pe Editha, apoi pe Tassilo, și buzele 'i se strânseseră, în cât dinții 'i sclipiră ; din ochi 'i țigneau fulgere asupra Edithei.

În acea clipă intră bunica ; ochii scrutători priviră repede grupul și se opriră amenințatori asupra feței Edithei. «Mă iartă, draguță, zise ea, că azi nu te mai pot reține, trebuie să mă duc unde-va cu Berthalda.»

Editha se uită speriată în ochii ei mânioși și plecă repede.

Bunica nu putu totuși împedica cu totul întâlnirile și plimbările tinerilor. dar îi părea iarăși bine că Tassilo vorbea tot-d'a-una și mult cu Berthalda. În privința lui Raul se liniștise d'asemenea, căci el declarase cu tărie că ține la hotărîrea sa, dar simțimintele Edithei 'i erau într'atâta dragi în cât ea se gândea că va goni la monăstire pe unica rivală a nepoatei sale și o va îndepărta pe veci de Tassilo.

Ziua despărțirii sosi, bunica și Berthalda trebuiau să-l urmeze după câteva săptămâni spre a asista la hirotonosirea lui Raul ; el 'și luă liniștit rămas bun de la dânsle. Apoi se duse la Editha.

«Tu copilo, zise el, ai fost unica frumoșe și lumină în viața mea, unica ființă ce m'ar fi putut înlănțui de lume, dacă aș fi trebuit să mă las a fi înlănțuit; dar sfânta-mi chemare e mai mare de cât toate. Rămâi curată și bună, ca să mă pot gândi pururea la tine, ca la o sfântă! Tu 'mi-ai fost unicul prieten, Editho!»

Dânsa erà atât de mișcată, în cât nu putea de cât să-i strângă mereu mâna, pe care o ținea într'ale ei. «Mă bucuri pentru tine! zise ea în sfârșit pe șoptite, și mă voiu ruga pentru tine în toate zilele, și atunci când voiu fi călugăriță! Căci te iubesc ca și când 'mi-ai fi frate!»

El eși repede, iar dânsa 'l urmă pe scară; ea trebui să se ție de parmaclîc, dar 'i zâmbea. Dânsul făcù cîți-va pași și se întoarse s'o privească; ea stetea încă și făcea așa ca și când ar fi trebuit să-și apere ochii de lumină, în realitate însă spre a-și ascunde lacrimile de bucurie ce simțea că o podidesc. Ea zâmbea încă, iar buclele'i bălae tremurau ușor, ca și când fie-care suflare a ei le-ar fi mișcat. Raul porni în josul stradei; atunci 'l asunse o casă eșită din linie, el trecù însă

peste drum și se uită îndărăt. Dânsa stăteă nemișcată, atât de sveltă în pieptarul negru, cu mâna peste ochi. Raul mai că ar fi întins mâna după dânsa, se răs-gândi însă, 'și apăsă degetele pe buze și o porni repede.

Editha se întoarse încet și se duse acasă, ca și când n'ar fi atins pământul. Mama ei ședeă lângă fereastră, într'un jilț cu rezemătoare înaltă, și torceă; dânsa se uitase afară, dar acum nu ridică capul de pe firul fin, ce-i treceă printre degete. Editha se duse la fereastra cealaltă; acolo steteă un gherghef mare cu odăjdii, ce le făceă pentru Raul. Ea începù să lucreze, acul 'i aluneca însă neconținut dintre degete, iar mâinile 'i erau umede. 'Și luă batista din buzunar și începù să-și frece mâinile. De 2 — 3 ori și apasă pe furiș batista pe ochi și se uită apoi îngrijată dacă n'a fost observată. Mama torceă însă. După scurtă vreme și acul Edithei alergă încoace și încolo și cele două femei lucrară în tăcere mai multe ceasuri. Mama eră femeie cuminte și îngăduiă ficei sale un mic răgaz în care nu puteă fi luat de la lucru. Nici Tassilo nu-și arată adevăratul sentiment, ce n'ar trebui să

s'arate preã de timpuriu, iar Berthalda triumfã în posesia iubitului, și nu preã o încântã perspectiva de a plecã pentru mai multe zile. Ea ar fi preferat mult sã lase pe bunica sã se ducã singurã la hirotonisire; dar 'și zise cã iar fi apoi peste puținã sã primeascã singurã pe Tassilo, fiind-cã el tot nu-i declarase încă amorul sãu.

Ea fu odatã la Editha, o ciupì de obraz, o gãsi palidã și fugì iarãși repede.

Raul ingenunchie în chilìa lui și cerù cerului putere, spre a dovedi pe Satana. El fusese totuși atât de tare cât timp vãzuse pe Editha ; unde 'i-a rămas curajul sãu eroic? Nopti întregi sta desculț pe lepezile reci, ajuna, și făcu un biciu de curele și-și chinuì cu el trupul. Ingenunchia ceasuri întregi și credeã cã se roagã, dar când se chibzuiã, pluteau bucle bãlae și o față trandafirie între dânsul și crucea, pe care o privia țintã. Fecioara Maria aveã pentru el înfãțișarea Edithei, fericitii îngeri aveau buzele Edithei, sfințele mucenice ochii Edithei. Atunci se asvârliã istovit pe patu-i tare și stã lungit ceasuri întregi ca buimăcit, spre a se scula din nou și a se maltrata iarãși.

D'odată menirea lui 'i se părù îngrozitoare, o grozăvie, ceva împotriva firii, și apoi se osândi iar pentru ast-fel de gânduri păcătoase.

«Să fie oare blestemat din vina mamei, se întreba el, că trebuie să fie biruit de carne? Sânt oare nevrednic de înalta chemare, ce mă așteaptă?» Ba fu cuprins de ast-fel de friguri, încât credea că o să ardă, ba 'i clințăniau dinții de frig. «Nici unul din tinerii noștri n'o ia mai în serios de cât dânsul!» spuneau călugării. Ei 'i dădură voe să stea câte ceasuri voiă în biserică, cânturile lor păreau a-l fermeca și a-l liniști; dar mereu plutiă vocea argintie a Edithei d'asupra imnurilor călugărilor. În cele din urmă ajunsese stăpân pe sine; simți iar întreaga dragoste înflăcărată pentru chemarea sa, ce-l aștepta ca o îndurare a Domnului. I se părea ca și când ar fi murit și a fost înmormântat și că plutește acum în văzduh ca sufletul unui răposat d'asupra pământului și a chinurilor lui. Fața 'i era cu totul străvezie și strălucia în cea mai mare transfigurare; luptele sale nu-i se mai părură păcate grele, ci jertfa cea mai mare pe

care a adus'o lui D-zeu, unica jertă ce o putea face, fiind-că era unica ce-i stăpânise inima. El serbă ceasuri fericite în chilia sa; toate acele suferințe grozave păreau că plutesc împrejurul lui ca rugi sfinte, el nu mai era Raul, ci servitorul Domnului, căruia voiă să-i aparție în curăție și sfințenie vecinice.

Berthalda 'și luase rămas bun de la Editha și-i spusese ziua și ceasul, în cari se va face hirotonisirea lui Raul.

«Cât de fericit va fi el!» răspunsese Editha și întâmpină cu un zâmbet duios ochii întrebători ai prietenei sale.

— Nu-ți pare rău? întrebă Berthalda.

— Mie? Atunci nu l'ași iubi de loc, dacă mi-ar părea rău că s'a călugărit!»

Berthalda povestii lui Tassilo aceste vorbe și adoase:

«Eu nu pricep astfel iubirea.

— Nu? întrebă Tassilo; aceasta e tocmai un alt fel de iubire.

— De cât care?

— De cât cele mai multe.

— Oamenii blonzi sânt mai ales răi.

— Așa crezi?

— Da, o cred, zise Berthalda hotărâtă și-l privi drept în față.

— Poate că cei oacheși sânt prea înflăcărați ?

— Probabil că focul e prea cald pentru ghiată», zise ea și eși.

Era clipa hirotonisirii, asta o știă Editha ; ea îngenuchiă în catedrală, și înainte de a-o băga de seamă 'i căzù o lacrimă pe cartea de rugăciuni, apoi încă una, apoi fu potop de lacrimi, ce-i curgeau din ochi. Și cu cât răsuna mai mult orga și cu cât imnurile 'i erau mai frumoase, cu atât mai mult plângea ea. Când observă că leturghia e pe sfârșite și că a rămas singură, se ridică și privi spre altar, la care erau ștînse lumânările ; atunci auzi o mișcare foarte aproape de dânsa, și privind împrejurul ei, văzù pe Tassilo care stă cu brațele încrucișate, rezemat de un stâlp și care o privea.

«O, nu-i mâhnire !» zise ea cu jumătate de glas și-și întinse mâinile spre dânsul, pe când zâmbia roșind.

«Imi pare atât de bine pentru el ! Acum e un sfânt și poate face numai bine toată viața ! El e de sigur atât de fericit și de vesel, cum n'a fost încă nici odată ! Am plâns numai de bucurie.

— De sigur, zise Tassilo ; și eu am

ținut lacrimile acesteà drept sfinte lacrimi de bucurie, drept nimic altceva, credemă, Editho!

— El era pururea bun și evlavios și n'aveà păcate și slăbiciuni ca alții. Nici odată nu l'am văzut făcând vr'o nedreptate, și când erà aci, parcă se transfigurà totul împrejur lui. Niciodată nu m'a cicălit, ca ștregarii, și m'a apărat tot d'auna împotriva tuturor ; o, nici nu poți crede cât de bun e !

Tassilo suspină : «Care altul ar mai puteà fi atât de bun... în ochii *d-tale* !» adăogă el încet.

Mama Edithei veni s'o ia, fiindcă o așteptà zadarnic, și Tassilo se duse cu ele acasă. Trecu câtva timp până când Editha să se încumeteze a întreba dacă s'a întors Berthalda. In cele din urmă se hotărî totuși, și când intră în casă auzi pași repezi în urma ei, și îndată după aceia fu și Tassilo acolo.

«Cât de palidă ești, Editho !» exclamă Berthalda. «Păcat că n'ai fost și tu cu noi ; ți-ar fi făcut negreșit plăcere mare să vezi sfântul act ; pentru mine a fost cu totul îngrozitor !

— Ingrozitor ? întrebă Editha și-și privi prietena cu ochi mari triști.

— Să-l fi văzut numai! Era atât de palid, atât de galben ca sfântul Sebastian în catedrală. Trebuie să se fi flagelat îngrozitor! Sfinții părinți au spus chiar că va fi hirotonisit înainte de termin ca preot, fiind-că a fost la început foarte cu minte.»

Editha îl privi pe Tassilo : «Dar arată totuși vesel ? întrebă ea abea trăgânduși sufletul.

— O da, tot atât de vesel ca sfântul Ștefan când l'a bătut cu pietre ; și acela vede cerul deschis și îngerii într'ânsul, cum cântă pe harpă.

— Și pe altar au fost flori ?

— Da, cred ; Raul era îmbrăcat peste tot în alb ca și când ar fi purtat un giulgiu ; haina era legată cu un brâu de funie, iar pe cap avea o basma albă, albă, așa, vezi ; în mâna dreaptă ținea o mistrie.

— O mistrie ? întrebă Tassilo.

— Da, aceasta va să însemneze munca ; iar în stânga o lumânare. Și lumânarea îi luminează fața ; era ca și când lumânarea ar fi lucit prin fața-i transfigurată, fără viață, atât de străvezie era.

Editha oftă cu un suspin scurt.

«Dar apoi, urmă Berthalda, începù să vorbească episcopul și-i zise să se cerceteze serios dacă are puterea să ia asupra-și greaua sarcină, însă că din acel ceas e mort pentru lume, pentru ai săi, pentru sine însuși : el aparține numai lui D-zeu : dacă se simte în putere, să facă un pas înainte.»

Berthalda se opri și privi cu luare aminte pe Editha.

«Și atunci ?» zise Editha.

— Atunci el și-a ridicat ochii către cer și făcù un pas înainte ; apoi căzù cu fața la pământ ca mort și stătù astfel. Iar episcopul și toți călugării și laicii îngenunchiară ; și era atâtă tăcere în biserică, în cât oamenii m'auziră plângând !

— Și apoi ? întrebă Editha, pe când lacrimile'i curgeau încet pe obraz.

— Apoi preotul a făcut semnul crucii d'asupra lui și spuse comunității să se roage pentru el, care s'a jertfit pentru cinstea Domnului. După aceea Raul se sculă încet și trebui s'atingă cuminecătura, și la urmă îngenunchiă iar înaintea episcopului, care puse o mână pe capul lui și-i zise ca prin duhul sfânt să se împotrivească Necuratului și ispi-

telor sale. Era foarte frumos, Editho, crede-mă; și el era aproape străin față de noi ca și când n'ar mai fi fost al nostru.

De ce plângi așa, Editho ?

— Eu ? eu nu plâng de loc !

— Dar astea ce sunt ? zise Berthalda arătând picăturile pe rochia ei.

— E rouă ! zise Tassilo serios și se prefăcù că nu vede uitătura cruntă ce i-o aruncă Berthalda.

Raul se află în oraș, asta o știă Editha ; el ședeà la un preot bătrân și împlineà cu râvnă serviciul până la ceasul când aveà să fie hirotonisit preot.

Dânsul căută cu grijă să nu se întâlnească cu Editha, iar dacă o întâlneà o salutà iute și-și vedeà de drum.

Asta 'i pricinuià dureri nespuse, căci ea nu se gândise că Raul va trebui să-i ajungă atât de străin ; dânsa aștepta totuși zi cu zi să-l vadă, și în fiecare seară plângeà cu lacrimi ferbinți în pernuța ei albă. Lumea 'i se părù d'odată atât de pustie și de rece, ca și când viața s'ar fi stîns într'ânsă și începù iar să supere pe mama ei cu rugămințile de-a o lăsa să se ducă la mănăstire.

Mama 'i spusè însă că e o fică lipsită de iubire: și o întrebă dacă crede să dobândească harul Domnului, lăsându-și singură pe biata-i mumă?

Ea se făcù, mereu mai puțin accesibilă pentru astfel de dorințe, cu cât vedeà mai mult că Tassilo se simțeà din ce în ce mai mult atras de către Editha. El începù să vie mult mai des și se așeză apoi de cele mai multe ori lângă mamă, cu care vorbeà cu aprindere, mângâindu-i pisica.

Mai erau câte-va zile până la hirotonisirea lui Raul; atunci mama chemă pe Editha în camera ei.

«Copilo, zise ea, poți să mă faci foarte, foarte fericită și pe tine, sper.

— Da, mamă?»

Genele ochilor, cari se ridicară la aceste vorbe, erau greoaie și obosite.

— Dacă ai deveni o soție cuminte, iubită și bogată, am scăpa de toate nevoile, iar eu aș putea avea bătrânețe vesele și aș putea legăna nepoți în poalele mele.»

Editha căzù lângă dânsă în genunchi și-și aplecă capul în mâini. «O, mamă!

mamă ! altă jertfă nu-ți pot aduce oare ?
O, te rog, cruță-mă de aceasta !

— Capeți însă un bărbat foarte bun, care te iubește nespus de mult.

— Dar eu nu iubesc pe nici unul !
Eu nici nu sânt făcută pentru măritiș !

O, mamă, cum pot face un bărbat fericit ?

— Grija asta las'o lui ; el zice că e destulă fericire a te avea pe tine.

— Eu mă tem însă.

— Trece și asta, când te obicinuești.

— Ah, îndură-te de mine, mamă !

— Fie-ți ție milă de mine, Editho !»

Fata și împreună mâinile și zise cu glasul înecat în lacrimi :

«Toată viața mea am dorit pacea mănăstirei și în vremea din urmă am dorit-o atât de mult, atât de mult !

— Fetele nu știu ce-i bun pentru ele.

— Ah ! dacă mi-ai cunoaște întreaga mea inimă plină de păcate !

— Atunci aș spune că nu ești vrednică să fii mireasa Domnului.»

Editha suspină.

«Am fost totuși pururea o fiică ascultătoare ; numai de data aceasta nu-mi cere ascultare !

— Tocmai astă dată o cer.

— Nu pot!... Nu pot!

— Nu fii proastă, Editho; îți cer doar să-mi dai voe să port grija fericirii tale, iar tu te aperi, ca și când ar fi moartea ta!

— Va fi moartea mea, mamă!

— Taci odată; nu știi ce vorbești. Nu uită că ești o fiică fără iubire și care și uită datoriile, dacă nu iei pe bărbatul pe care l'am ales pentru tine, și că mă arunci prada unor bătrânețe ticăloase, singuratice și fără mângăieri! Acum pleacă!»

Editha mai voi să spue ceva; mama ridică însă mâna în semn de oprire și o dădù afară.

Catedrala erà tixită de lume, soarele pătrundeà prin geamurile colorate, iar sunetele molatece ale orgei se perdeau sub bolțile întunecoase. Sărbătorească păreà vocea episcopului, când întrebă dacă Raul e vrednic să primească hirotonisirea. Ce frumoasă priveliște fu aceea când bătrânul îi puse mâinile pe cap și o largă rază de soare'i lumină pe el și pe Raul! Apoi fu îmbrăcat, apoi 'i fură sfințite degetele cu uleiu sfânt, ca tot

ce va atinge să fie sfânt. Și apoi trebui să facă liturghia. Când se întoarse să ridice potirul, văzù în marea mulțime numai pe Editha, ai cărei ochi erau pironiți asupra lui. În acea clipă, când privirile li se întâlneau, fata se clătină și căzù leșinată pe lespezi.

Fruntea lui Raul se întunecă și fața, pe care o întoarse iar către altar, erà sbuciumată de dureri, ca fața unui mucenic. Tassilo ajutase la ridicarea leșinatei, dar n'ò urmă când fu scoasă din biserică, fiindcă ochii Berthaldei 'l priviau.

Tassilo scrisese tatălui său că nu simte o pornire deosebită pentru Berthalda, dar că a găsit o fată pe care o place mult mai mult, însă e săracă. Primì răspunsul că iubirea poate veni în căsnicie; că ar fi foarte mult de dorit să se însoare cu bogata moștenitoare și că s'au și mirat foarte mult că n'au primit încă nici un răspuns. Tassilo ostă. El se gândi la purtarea Berthaldei la orice prilej, iar în timpul din urmă erà atât de capricioasă, încât nimeni n'ò putea suferi. Bunica chiar își perdù răbdarea față de ea și primì atunci răspunsuri

atât de obraznice, încât tăcu ca să-și scape demnitatea.

«Nu ești cuminte, dragă copilă, zicea dânsa; nu așa se câștigă inima unui bărbat. Păzește-ți limba; recunosc în tine porniri de la mama ta, care'mi răspunde la fel când povața mea vroia s'o oprească pe marginea prăpastiei, în care s'a prăvălit dânsa cu fiul meu.

— Limba rea o am mai curând de la tine, mamă mare.

— Cu deosebirea că tu n'ai învățat niciodată s'o înfrânezi.

— Asta nu m'a învățat nimeni.

— Fiindcă ești de neîmblânzit.

— Aș fi fost de bună seamă de îmblânzit, dacă nu ți-aș fi părut totdeauna dragă și bună și fermecătoare, până când am ajuns așa cum sânt, până când gonesc și speriu oamenii, până ce am ajuns atât de nesuferită, cum n'a mai fost om înaintea mea!

— Taci! strigă bunica.

— Nu, nu tac; vreau să vorbesc. Eram rău crescută, și ai spus: E încântătoare! pe când nici un alt om nu mă putea suferi. Tu m'ai ațîțat totdeauna să spui și mai mult, tu m'ai învățat să

batjocoresc pe ceilalți, tu m'ai sărutat când trebuia să fiu bătută și ai pedepsit pe Raul, când eram eu vinovată. Dar acum partea bună e ucisă în mine și eu cunosc numai propria-mi patimă înflăcărată pe care n'o pot subjuga, chiar de-ar fi în joc viața și fericirea mea.

Ar fi trebuit să mă bați, bunico!

— Asta se poate întâmpla chiar azi!» spuse bătrâna cu privire fulgerătoare și buzele tremurânde, ridică mâna și dădu nepoatei sale o palmă, încât aceasta din urmă ameți, iar cele patru degete îi stăteau ca vânătași pe obraz. Berthalda stătù o clipă ca împetrită; apoi fugi din odaie, închise ușa cu sgomot, se încuiă în camera ei, își lovi capul de perete, își făcu cu foarfeca râni adânci la braț și se gândi să-și curme firul vieții. Dar apoi îi trecù prin minte că atunci Tassilo se va căsători cu siguranță cu Editha, și aceasta nu trebuia să se întâmple! El veni chiar în după amiază aceleași zile, erà însă foarte tăcut și părerà trist. Berthalda se trudi din răspuneri să fie prietenoasă și veselă și să-l îndemne la glume sau povestiri; ea voi să vadă numai un zâmbet de la dânsul,

dar zadarnic ; dânsul nu zâmbià, da răspunsuri scurte și distrate, iar amabilitatea ei păreà a-i fi o povară. Și Raul veni în ziua aceea întâia oară de mult timp. El erà d'asemenea serios și păreà foarte suferind ; spuse că s'a trudit cam peste măsură. Se așeză obosit pe fotoliu, iar mâinele-i stăteau străvezii pe brațele jilțului. Erà o pâclă nepriincioasă în cameră, care nu fù micșorată, când intră bunica și dădù Berthaldei câteva porunci cu ton rece. Berthalda se supuse fără contrazicere, așa încât Tassilo o privi foarte mirat. Raul erà foarte iubit în oraș. El erà atât de milos și se pricepeà atât de bine să mângâe pe suferinzi ! Melancolia ființei sale îl făceà din ce în ce mai atrăgător. Dar el nu stă nicăeri mult și-și vedeà de drum, de îndată ce nu mai erà nevoie urgentă de dânsul. La bunica se duceà cât puteà mai rar, de teamă să nu se întâlnească acolo cu Editha. Ea veneà însă acolo numai când erà silită, fiindcă Berthalda și bunică-sa erau deopotrivă de neprietenose către dânsa. Azi ea veni însă și se roși tare, când văzù cine erà acolo. Erà să se întoarcă aproape din prag ;

bunicei însă îi părea bine că a zărit un paratrăsnet și o chemă. «Azi Berthalda și cu mine n'am fost cu totul de aceeaș părere, zise ea cam înțepată, iar tu să fii arbitru nostru, dragă copilă».

Obrajii Berthaldei se întunecară, pe când Editha pâlî ; Tassilo ascultă cu încredare, Raul respiră greu și închise și mai mult buzele.

«Berthalda îmi impută că am răsfățato prea mult și astfel am făcut'o nedestoinică pentru viață ; eu am fost însă tot-d'auna de părere că unei ființe tinere i-e iubirea tot atât de trebuincioasă ca floare-i lumina soarelui ; negreșit că așa nu se învață supunerea.

— Supunerea e pururea grea, zise Editha.

— Mai ales când părinții nu vor să ție seamă de sentimentele noastre, spuse Tassilo cu o ușoară tremurătură în glas.

— Berthalda afirmă că n'aș fi trebuit să ții seamă de sentimentele ei.

— Aceasta dovedește că n'ai avut încă nici-odată o silă, zise Tassilo, și nu știi ce bine ți-a fost !

— De cele mai multe ori observăm prea târziu ce intenții bune aveau părinții pentru noi, spuse Raul.

— Dar după aceea trebuie să trăim totuși viața, ce ne-am întocmit-o exclamă Tassilo.

— Aceasta însemnează că în viața noastră ne supunem vre'unei puteri oare-cari, fără să știm încotro ne duce, și ferice de acela care spricepe să i se supue fără multă vorbă, zise Raul. El se sculă, dădu bună-ziua și plecă.

După câteva zile Tassilo urcă iar scara de piatră, cu inima bătându-i tare și fruntea îngrijată; el voia s'aducă greaua jertfă tatălui său și să ceară mâna Berthaldei. Dar la ușa, care era deschisă puțin, rămase locului ca împietrit; auzise glasul ei strigând tare și lămurit: «Tù, numai tù l'ai îndepărtat de la mine, căci mie îmi era destinat de către părinții lui și ai mei; dar tù ai trebuit să te amesteci cu vocea-ți blajină. Trebuie să plângi înaintea sa, spre a-l înduioșa; trebuie să leșini, spre a-l speria și a-l face gelos, când lumea ar spune că îndrăgești pe Raul! Tù, fată nerușinată! Cine știe ce băuturi fermecate pentru dragoste îi vei fi dat, ca să uite pe vrăjitoarea cea neagră și să se amorezeze de fața ta de păpușă! La câți ti-

neri mai ai de gând să le sucești capul, spune-o numai decât, ca să-i previu!

— Dar tu însă-ți știi că vreau să mă fac călugăriță! oftă Editha.

— Știu că ești o mincinoasă cu apucăturile tale de evlavie; știu că faci pe sfântă, ca eu să-i par cu atât mai sălbatică; știu că ia-i robit inima și că acum n'o să mai fie al meu niciodată, niciodată, niciodată!

— Dar eu nu vorbesc aproape niciodată cu dânsul!

— Tocmai fiindcă ești atât de rece, îl ațâți mai mult; o, eu am privirea pătrunzătoare, căci iubesc. Tu însă nu vei iubi niciodată, tu nici nu poți să iubești, tu nu știi ce-i patima, tu răsfățato! Vezi, eu m'aș arunca sub picioarele lui, dar tu n'ai miscă nici mâna pentru dânsul! Eu m'ași lăsa să fiu tăiată în bucăți, iar tu l'ai lăsa să moară pentru tine, fără să întorci capul măcar. Pricepi, Editho, eu sunt obicinuită să ajung la ceea ce vreau, și credemă că mai curând te voi calca în picioare de cât să-ți cedez!

Tassilo dădu drumul clanței ușei, pe care o ținuse până atunci în mână, și alergă jos pe scară. Foarte turburat in-

tră la mama Edithei : «Nu mai trebuie să-ți trimiți copila la Berthalda ; acolo e maltratată și necăjită, iar eu nu vreau ca inima-i curată s'ajungă prepuitoare ; și-o spun, că n'o sufăr !»

Femeia zâmbi puțin și se aplecă spre mosorul ei, ca și când firul s'ar fi încurcat.

Berthalda auzise pașii pe scară și se uitase repede afară. Ea îngălbeni ca ceara.

«El a fost aici și a auzit totul ; sunt pierdută !» șopti ea răgușită. După o clipă mâinile ei apucară umerii Edithei și o sgâlțairă atât de tare, în cât aceasta era aproape să-și peardă cunoștința.

«Ah ! dămi drumul, strigă ea ; nu vrei să mă crezi că te-aș vedea bucuroasă logodită cu dânsul ?

— Făgăduiești să zici nu, dacă te va cere în căsătorie.

— Dacă aș putea numai face ?

— Fă-o ; atunci o să te cred !

— Nu pot ! N'am voe s'o fac !

— Fățarnico !

— Aș fi vroit să fi fost prefăcută ! Aș fi vrut să-l fi iubit și să fi putut renunța la el pentru tine !

— Atunci nu știi ce-i amorul ! Tu,

fată mârșavă, cu ochii fățarnici ! Te-aș zugrumă, de-aș putea, atât de mult te urâsc !»

Editha tremură din tot trupul ; căci privirea, ce însoțea cuvintele, era atât de sălbatecă, ca și când n'ar mai fi fost nimic între amenințare și realizarea ei. Atunci intră bunica, privi uimită pe amândouă fetele și zise : «Am crezut că Tassilo e aici. L'am văzut doar venind încoa !»

«Te înșeli, bunico, n'a fost aici : el vrea tocmai să ceară mâna Edithei și Editha se duce acum acasă la mirele ei ; adio, mico Editho ! noroc mare și fericire în cale !» Ea își asvârli brațele împrejurul prietenei, ca și când ar fi voit s'o zugrume, o sărută ca și când ar fi voit s'o muște, și o împinse pe ușă afară ; apoi alergă în camera ei, se azvârli pe pat, mușcă perna, își smulse părul și strigă de durere ; după aceea râse și amenință cu pumnul și șopti vorbe nebunești ; apoi strigă iar. În cele din urmă sări în sus, își așeză părul și rochia, se duse la bunica și o distră cu o ploae de glume și de răutăți.

Editha coborâse încet treptele ; ea tre-

bui să se sprijine de mai multe ori de zid, atât de slabă se simțea; apoi ocoli mult de tot spre a se duce acasă.

«Raul! Raul! oștă ea încet. Căzuseră câțiva stropi de ploae, în aer eră pâclă, iar între pietrele pavagiului se vedeau băltoace mici; ea trebui să-și ia rochia în mână și să calce cu băgare de seamă în mijlocul străzei, fiindcă de pe toate acoperișurile și balcoanele picură. Trecătorii se uitau cu mare plăcere după frumoasa fată.

O bătrână păși în pragul ușei ei: Bună ziua, fetițo! Noroc și fericire în cale-ți!

— Ah, Barbara, aș voi să fiu în locul d-tale!

— Ferească D-zeu, fetițo! Dar ce ți s'a întâmplst atât de rău?

— Ași fi voit să nici nu fi venit pe lume!

— Ar fi păcat pentru ochi-ți frumoși!

— N'ai putea să-mi dai niște fermece, ca să mă fac urâtă și să nu mai plac nimănui?

— Nu, fetițo! ast-fel de fermece nu 'mi-a cerut încă nimeni! Dar ferește-te, copilo, te amenință o primejdie!

— Pe mine? zise Editha.

— Da, din partea unui preot; să nu iei nimic din mână de preot!»

Editha zâmbi: «Atuncea nu mă tem!» salută pe bătrâna, care o mai privi mult timp clătinând din cap, și se duse tot mai încet acasă. Ea găsi pe Tassilo convorbind cu aprindere cu mama sa, care se ridică tocmai atunci și părăsi camera, nu fără a-i mai fi aruncat o privire aspră și a fi ridicat menințătoare degetul.

Editha se apropiă de ghergheful ei, dar Tassilo 'i-o luă înainte și puse mâna pe el.

«Am să vorbesc ceva cu d-ta,» zise dânsul. Editha îngălbeni foarte mult și se rezemă de posomorâta și putreda sprijoană a ferestrei. În aceeași clipă bubui tunetul, și începù să cadă o ploaie cu găleți în uliță îngustă. În cameră se întunecă atât de mult, încât nu se mai puteau deosebi contururile sobei de olane. Amândouă fețele tinere fură luminate într'un chip ciudat de lumina amurgului, ce pătrundeă prin geamurile mici rotunde încadrate cu plumb. Inimile le băteau deslușit în scurta tăcere, ce fù întreruptă de un fulger și de trăznetul ce-l urmă.

«Mă tem să nu-ți par nestatornic, începui Tassilo, vorbindu-ți de lungă și adâncă mea iubire, după ce până acuma ți-am fost cunoscut ca ginerele hotărât al unei alteia. Am cumpănit în d'ajuns, și ceea ce am auzit azi fără voia mea a aplecat cumpăna și a pus capăt grelei lupte. Am voit să împlinesc dorința părinților mei, am voit să-mi calc pe inimă; dar jertfa aceasta nu mi-au cerut'o; nu pot surută o gură, ce rostește ast-fel de cuvinte — un fulger luminează iar camera și tunetul bubuie, — iar inima mea ți aparține d-tale, numai d-tale, din clipa în care te-am zărit!

— Dar Berthalda e mult mai frumoasă decât mine și mult mai cuminte și mult — ea voi să zică «mai bună», dar nu putu.

Editha vorbea atât de încet, încât Tassilo trebui să se aplece spre a-o înțelege la sgomotul ploaii ce cădea.

«Î faci o mare nedreptate, și mie d'asemenea! Ai văzut numai mânia ei și nu știi cât suferă.

— Am văzut pe alții suferind atât de mult, în cât aș fi fost în stare să îngenunchiezi înaintea lor și să-i ador, ca pe un înger. Editha și ridică mâna ca spre a se apăra.

«O, nu vreau să pătrund în sanctuarul inimei d-tale, pe care 'l păzești cu atâta asprime și atât de neprihănit : dar îngăduie-mi să-mi aștern numai mâinile sub pașii d-tale și să te învăț a fi fericită ! Nu cer nimic, absolut nimic, de cât voia de a te iubi !

— Inșă acolo — Editha ridică mâna tremurândă — acolo ești împărtășit cu un șivoi de iubire, pe care eu n'o pot da ! Disprețuești o inimă tare, spre a te agăța de una slabă !

— Am încercat cât de tare e această inimă slabă ; iar când te rog să devii, nu mireasa Domnului, ci a mea, privește-o ca o jertfă plăcută lui D-zeu și ca nimic alt-ceva.

— Numai dacă aș putea face fericit !...

— Lasă-mi mie grija asta.

— 'Mi trădez prietena !

— Ea singură s'a trădat ! Mi-e groază de iubirea ei, ce seamănă cu ura, ca focul cu flacărea. Nu, eu cer atâta iubire cât poți să-mi dai, nu mai mult... ast-fel sânt bogat !»

Editha 'și ridică genele pe cari le ținuse aplecate și-l privi, după cum o călugăriță privește pe un bolnav.

«Ți mulțumesc pentru marea-ți dragoste zise ea. Și dacă n'aș fi atât de nevrednică de dânsa...

— Ai fi a mea ! exclamă el. O, fi a mea, nobilă fată ! N'o să te căești !»

Ea aplecă ochii, ridică mâna încet și 'i-o întinse. Dânsul 'i apucă însă amândouă mâinile și le apăsă pe pieptul său, pe buzele sale. Amândoi nu zăriră fulgerul, ce speriă pe mama care intra atunci, ci Tassilo 'i duse întru întâmpinare pe Editha ; ea strânse în brațe plângând de bucurie pe copila-i tremurândă, pe când un tunet bubuitoare sguduî casa din temelii. Dar d'odată ploaia încetă, soarele străbătù luminos printre picături la fereastră, jucându-se în mii de culori, pătrunse în cameră și alunecă pe părul Edithei, ca o aureolă.

«Editha mireasă ! Vesteà aceasta se lăți prin orașul mirat, ce era deprins să logodească pe Berthalda cu Tassilo și ajunse și până la tânărul preot, care veneà acasă tocmai de la o înmormântare.

El se încuiă în odăița lui și-o măsură toată noaptea în lung și în larg. 'Și spuse el, nu-i vorbă, că e bine și firesc să fie

astfel și că Editha aparține doar lumii și că nu trebuie să-și ascunde frumusețea printre ziduri de mănăstire. Pe capul ei nu era nici o povară a păcatelor părinților, ce trebuiau ispășite. Toată această înțelepciune mare răsuna însă ca un semnal de scăpare în vreme de uragan; puteai să naufragiezi cu mult înainte de a atinge portul. Ah, și de-ai zăcea numai în fundul mării! Dar groaznicul chin de a trăi mereu fiind silit să treci flămând și însetat pe dinaintea mesei de ospăț a vieții! Să fi tuturor mângăere și sprijin, iar tu însuși într'o miserie atât de negrăită! Ce ar fi putut spune altora, când el suferea atât de singuratec, atât de nespus, când suferea până la nebunie. El se vedeă în minte nebun, prins, încătușat, maltratat ca o fiară sălbatică. Un frig ca de ghiață 'i înfioră trupul, încât părul 'i se ridică pe cap. Dar nu, el nu murise încă; aceasta o simțea în luptele acelor nopți lungi. Somnul 'l părăsise cu totul. Se ducea flămând la masă și nu putea totuși mânca nimic. Odată a spus bătrânului preot:

«Roagă-te pentru mine! Mă tem, că-mi voi pierde mințile.

— Ce tot vorbești ! Mințile nu se perd atât de iute», zise acesta vesel, privind scrutător pe tânăr. De atunci 'l trimetea adesea la țară, la botezuri și înmormântări, dar precât putea nici-odată la cununii, și-l sili astfel să se distreze pe drumuri lungi, în ținuturi frumoase, pe jos și călare. El călărea singur și tăcut; ochii 'i rătăceau cu nepăsare peste lunci și păduri; arare-ori părea a-l înveseli câte o floare, pe care o privea oftând și cu drag. Cu toate acestea desnădejdea se prefăcù în melancolie și oboseală și astfel somnul se întoarse încetul cu încetul, iar gândurile nu se goniau unele pe altele cu furie, ci mergeau pe aceiași cale uniformă, fără mângăiere. Și aceasta încă erà un câștig. Când după un timp îndelungat, el veni iar la bunica, se speria de Berthalda. Obrajii 'i erau galbeni și scofâlciți, iar ochii 'i sclipeau în orbite, ca la o nebunie apropiată, fixi și mari.

«Dar ce ai ajuns tu, Berthaldo? întrebă el îngrijat.

— O vrăjitoare!» zise ea și râse răgășită. «M'am făcut bătrână și urâtă și rea, atât de rea, în cât până și bunica se temè de mine!

— Și nu 'ți-e rușine să spui așa ceva ?

— Să le fie altora rușine, nu mie !

— Berthaldo, diavolul 'și întinde ghiarele după tine ! Du-te la mânăstire și ascunde-ți ochii și roagă-te, ca să se facă iară curați ; alt-fel vei ajunge la gânduri rele !

— Gândurile rele le și am, murmură ea ; aș vrea s'o sugrum ; nu mă pot gândi la micul ei gât alb, fără ca degetele mele să nu tresară, spre a-l strânge.»

Pe Raul 'l luase groaza. «Și nici n'au atâta milă de mine ca să se ascundă. Uite ! Uită-te afară, Raul ! uită-te cum trec împreună ! Uită-te acolo, Raul, acolo ! iar el face niște ochi atât de amorezați și e atât de palid ; ea e o nerușinată, o șarlatancă, o hoată !»

Degetele albe și subțiri ale lui Raul închiseră buzele surorii sale și, când o privi, ochii 'i scânteiau atât de tare, în cât ea se temu.

«Berthaldo, zise el, mi-e milă de tine ! Diavolul te-a și apucat, în curând o să-ți pue piciorul pe grumaji.

— Răzbunare, Raul, vreau răzbunare sau moartea !

— Du-te în camera ta și nu te sculă

din genunchi, ziua și noaptea, până ce nu vei fi strivit viermele în inima ta. Stai înaintea unei fapte rele, Berthaldo ; gândește-te, înainte de a fi prea târziu !»

Ea nu-l ascultă ; căci privirea îi sbură iar pe stradă. Raul oftă, o părăsi și ieși departe, afară din oraș, spre a dobândi pacea și limpezimea minții.

Timpul pentru cununia Edithei se apropiă atât de repede, în cât Raul și Berthalda crezură că zilele nu mai au ceasuri și nopțile minute. Editha era o logodnică tăcută ; totdeauna prietenoasă și blândă, ea mulțumea iarăși și iarăși lui Tassilo pentru marea-i iubire. Dar când spunea drăgăstos : «Ai uitat mânăstirea, drăguțo ?» ea clătină încet din cap și șoptea : «O voi uita, dă-mi puțin răgaz!»

Lui Tassilo i se și părea timpul prea lung, ceasul cununii vecinic departe și fericirea sa mai mare de cum ar putea-o avea vreodată ; el se temeă să nui se întâmple ceva, care să-i nimicească totul. Acum mai lipseau însă numai trei zile încă. Editha trimesese pe mama ei la Raul.

«Spune-i că-l rog să mă cunune și spune-i că el m'a învățat cum te jertfești ; acum să mă ducă mână lui către pasul cel mare. Și mai spune-i că-mi vine greu și că o fac din marea iubire ce o am pentru tine și pentru datorie, și că vorbele lui m'au făcut să te ascult și că voiu rămâne de sigur bună, dacă mă va binecuvânta el. Mai vreau să capăt de vreme împărtașania din mâna lui și să rămâi mica-i soră credincioasă, precum am fost totdeauna ! Am fost înștiințată să mă feresc de a lua ceva din mâna unui preot, dar a lui poate aduce numai binecuvântare».

Tassilo consimți la aceasta, fiindu-i sfânt tot ce voiă Editha, și năbuși orice pornire de gelozie ca o insultă nebărbătească pentru inima ei curată.

Când mama Edithei își arată rugămintea, Raul stă cu spatele către fereastră, așa că nu-i putu vedea fața. Mai întâi el răspunse scurt și aspru :

«Nu, nu pot, n'am vreme !

— Chiar și când te roagă Editha ?

— Chiar și atunci ; nu-ți spun că n'am vreme !

— Atunci voiu vorbi cu reverendul.

--- Te rog foarte mult să n'o faci».

Mama, care-și pusese cu tărie de gând a nu îndeplini propunerile Editheii, începù totuși acum a le împărtăși, mai întâi puțin, apoi mereu mai mult, fiindcă nu primea răspuns, și la sfârșit toate. Raul tăcea mereu.

«Copila mea se jertfește pentru mine, s'au dat lupte grele, iar d-ta nu vrei să ajuți micii surori care se luptă?»

Raul zise după o pauză : «Da, sînt gata.

Apoi deschise ușa, ca mosafirul să plece.

Se și înoptase când ieși ea, și tocmai atunci se furișă pe lângă dînsa o figură încotoșmănată, ce ascundeă un felinar surd ce-l ducea în mână și pe care 'l redeschise la vr'o 100 pași mai departe. Se vedeă numai o figură înaltă, o umbră lungă și lumina, ce juca neliniștită încoace și încolo ca o nălucă. Figura se oprì la casa Barbarei și bătù încet la ușă, închizându-și iar felinarul. Când bătrîna deschise, streina intră, și, fără a-și lua voalul, zise cu glas adînc :

«Poți să-mi ghicești, iată mîna mea.»

578.743

Ea scoase de sub manta o mână slabă, fără inele.

«Oho», zise bătrâna. «Cu ce gânduri umbli d-ta ? Ești înșelată ? Ai gânduri de răzbunare. Dar gândurile de răzbunare le-ai moștenit, le-ai supt cu laptele mamei.

— Nu-i așa ! zise voalata. Dar pentru răzbunarea mea am nevoie de ajutorul tău, vrăjitoareo ; te cunosc și-ți știu arta, și dacă aș vrea, ai fi mâine înaintată tribunalului secret iar poimâine pe rug ; dacă mă ajuți, tac pe vecie».

Amândouă vorbiră mult timp încet și la urmă voalata plecă cu un lucru mic pe care-l ascunsese sub manta.

În ajunul cununiei Edithei aceeași persoană se furișă în catedrală și se lăsă a fi încuiată acolo. În tăcereà nopții se apropiă de altar și, deschizându-și lanterna, scoase un cârlig de fier, cu care sparse dulăpiorul. Se făcù sgomot și ea se uită speriată în toate părțile, găfâi și-și apăsă câteva minute mâna pe inimă. Apoi trase mai aproape potirul, începù să așeze ostiile într'însul, în cât se băgau una într'alta și după aceea puse una

sus de tot ; apoi se dete înapoi și-și privi opera. Acum privi iar împrejurul ei și închise repede lanterna ; i se părea că o icoană se coboară din cadrul ei. Dânsa se apucă pe cap, redeschise lanterna ; împinse potirul îndărăt, încuiă cu băgare de seamă dulăpiorul și se furișă prin biserică. Umbra ei alergă ba pe stâlpi, ba pe pământ. Acum luna străbătù prin nori și luminează prin ferestrele colorate. Figura se ghemui speriată pe după un stâlp. Apoi stătù câțva timp pe jos, sări însă iar în sus și căută alt loc. Adesea se uită împrejur cu bustul aplicat înainte ; era numai rochia sa care foșnise în urma ei. Acum rochia se așeză pe scara, ce ducea la amvon, se urcă apoi pe amvon și se plecă, se dete însă iar jos și-și căută alt loc ; după aceea se urcă la orgă, dar izbì pârghia pielitelor, așa în cât ele scoaseră un sunet plângător. Ea se cutremură și alergă repede jos pe scară. În cele din urmă se ghemui lângă ușă și părù a tremură de frig ; luna mai privea prin câte o fereastră, dar figura părea a fi pierit, zăcea așa ceva ca o umbră sau un glob întunecat în unghierul neluminat. Din când în când

trozneà câte un jilț din cor sau cădeà câte o bucățică de tencuială ; cucuvaele bătură și ele cu aripele în ferestrele biserice și scoaseră țipătul lor ascuțit, pe stașine se mișcă un liliac. N'a fost nici când atâta liniște, în cât să nu se audă ceva, și în fiecare dată umbra tremură pe pardoseală. Revărsatul zorilor se arată posomorât și searbăd ; în sfârșit răsună în broască legătura de chei a paracliserului ; el intră, se întoarce, închide încet ușa, se urcă cu pași greoi în clopotniță, și curând începù să răsunе în catedrală întâiul sunet, apoi două, apoi trei, apoi neconținutele sunete ale clopotelor.

Umbra dela intrare se sculă și fugi afară.

Raul s'a biciuit iar în noaptea aceea, dar nu-l simți, deși îi sfârtecaseră trupul ; căci pe el îl munciau șerpi focosi, cari îi sfâșiau inima. Grozave fură durerile acelei nopți ; îi eră par'că o mână de fier 'i-ar fi cuprins inima de-i băteà sălbatic și o răsuceà, ca să se potolească ; îl apucau amețeli. Intr'o rugăciune fierbinte îi curgeau vorbele de pe buze :

«Doamne, Dumnezeu! nu mă lăsa pradă chinurilor sufletului meu; las să treacă acest pahar, fă o minune prin nemărginita-ți bunătate, ca să nu fiu silit să cunun eu însumi pe această femeie cu un alt bărbat. Nu pot rostii cuvintele, ce-mi usucă buzele! Sdrobește pe nevrednicul tău servitor! Lovește-mă cu fulgerul tău, dar nu mă pune să mă chinuesc cu mâna mea! Nu sunt oare destul de pedepsit pentru iubirea mea păcătoasă? Sunt deja acum în iad; flăcările îmi mistue măruntaele, inima mi se sfâșie în piept, creerii îmi fierb; nebunia vrea să mă întunece. O Doamne, Doamne! Nu cunoști oare îndurarea? Vreau să mă lepăd de mine însumi în fiecare zi! Dar depărtează de mine acest unic ceas amar! Fă ca această inimă sălbatică să se potolească, dar nu mă pune să rostesc cuvintele, ce leagă pe veci pe fecioară! Doamne! sufăr peste puterile mele! Scapă-mă, Tată ceresc, fiindcă nimeni nu-mi poate ajuta! Mă înec, și nu mi se întinde nici un fir de pae! Sunt însetat și nici un strop nu-mi înviorează limba! Păcatul mi-e mare, dar bunătatea ta și mai mare! Mântuește-mă, Doamne, Doamne!»

Mântuitorul aplecă par'că capul pe cruce, încetinel, o singură dată; Raul mai privi mult timp în sus, apoi se liniști. Tăcuți și reci îl priveau pereții; tăcute erau ulițele în noaptea înstelată. Numai în pieptul său viforul urmă să bântue necurmat și nimic, absolut uimic, nu-i aducea mângâere și pace. Buzele îi erau uscate, limba i se lipea de cerul gurei, începù să-și peardă simțirile; în cele din urmă căzù fără conștiință la pământ. Așa zăcù el cu fața și brațele întinse pe piept, până la revărsatul zorilor. Apoi cunoștința începù săi se întoarcă, dar cu ea și întreaga nesfârșită durere. El se ridică anevoe și stătù rezemat de perete, obosit pe moarte. Ochii îi erau pironiți; raza soarelui răsărind îi lumină tâmplele; ele încărunțiseră. El deschise și închise de câteva ori buzele, ca un om greu bolnav; apoi se puse pe marginea patului, și cu mâinile slăbite pe genunchi își legănă bustul încoace și încolo. El părù îmbătrânit cu ani de zile, atât de adânci brazde i se vedeau împrejurul gurei.

La sfârșit se hotărî să se îmbrace cu toată greutatea ce o simțea în mădulare, cari îi paralizau toate mișcările.

Deodată se pomeni în catedrală ; cum ajunsese acolo nu ştia. El văzù că sta în acelaşi loc, unde fusese hirotonist ; n'ar fi trebuit să exclame oare atunci : «Nu, nu, nu sunt vrednic!?» I se părea că l-ar fi întrebat cineva lămurit aceasta, şi el întoarse capul. Eră paracliserul, care-l întrebă dacă nu vrea să înceapă leturghia secretă, şi-l privea ţintă cu mirare. Lui i se părea că un altul citeşte leturghia şi el ar fi un copiluş dus de mâna tinerei şi frumoasei sale mane, pe care a admirat-o şi iubit-o atât de mult, şi care-i arată cum să-şi facă cruce. El simţea degetele ei delicates şi calde, cari ţineau înconjurată mânuşita lui şi o conduceau.

Acum se întoarse şi ridică potirul ; ochii îi căutaù pe mama lui şi zăriră pe Editha, care îmbrăcată ca mireasă îngenuchiă înaintea sa ca unica comunicantă, transfigurată ca un înger în acea evlavie.

«Ah, de te-aş putea pune în sicriu, atât de curată, atât de nevinovată, atât de neprihănită!» se gândi el în clipa în care-i puse ostia la buzele tremurătoare,

Ea se uită la dânsul cu o privire, ce-l petrecu ca o salutare a cerului până în ceasul morții ; apoi se ridică și îngenunchiă într'un ungher întunecos al bisericiei, așteptându-și ginerile. Ea văzù cum biserica se umplea de nuntași, i se părù că a văzut foarte aproape de dânsa pe Berthalda, dar totul plutea pentru ea într'o negură ce se îngroșea mereu ; apoi negura începù a se roti și a luà tot felul de colori, iar în urechi îi vâjià ca o furtună puternică. Mama îi frecă mâinele reci ca gheața, și dânsa trebui să se sprijine de brațul lui Tassilo, spre a ajunge la altar.

Mădularele și limba îi erau ca de plumb ; dar ea mai avù puterea să-i zâmbească și să-i șoptească : «Uitată, monăstirea e uitată ! Deviu bucuroasă a ta !» Cea din urmă vorbă fu numai un bâlbăit.

Acum stăteau în fața altarului. Raul ținu o cuvântare, care mișcă adânc pe toți, afară de miri, cari nu auziseră nimic, și pe însuși Raul, care nu știa ce spune. Căci el văzù trăsăturile Edithei schimbându-se cu totul, văzù cum Tas-

silo o privea cu neliniște și-i strângea mai tare mâna sub braț. Cu glas tare repetă el vorbele: «Editho, te iau de soție!» Dar când Raul galben-vânăt se aplecă spre mireasă și zise: «Tassilo, te iau»—ea exclamă tare: «Raul!» și întinse brațul după dânsul, se sculă dreaptă ca lumânarea, cu ochii sticloși, și căzù moartă la picioarele lui. Mama țipă îngrozitor, toți cei din biserică înconjurară altarul; Raul îngenunchiă și ținù capul Edithei în brațe, pe când Tassilo, plângând cu lacrimi amare, căută să-i încălzească mâinile și o chema cu gingășie pe nume. Dar Raul îi închise ochii cu mâna hotărâtă, atât de liniștit, ca și când n'ar fi cunoscut-o niciodată, și un zâmbet îi rătăci pe buze. Unii spuneau că văzuseră pe Berthalda cum se aplecase peste fratele ei și privise pe moarta; alții n'o văzuseră însă și în biserică nu era.

Nefericita mamă a Edithei își reveni în simțire abia după câteva ceasuri și nu putea înțelege cum mai trăește. Durerea ei era nemărginită.

Tassilo încercă de mai multe ori să

viziteze pe frumoasa moartă, dar fiecare dată când o vedeà începeà să ofteze, încât pieptul amenință să i se spargă, iar în ziua următoare zăceà de friguri tari.

Editha erà întinsă cu rochia de mireasă, cu cununa de mirt în buclele minunate și mătăsoase, cu un zâmbet liniștit pe buze și o cruciuliță în mâinile încrucișate pe piept. Raul n'o părăsi nici ziua, nici noaptea, citind rugăciuni, îndată ce intră cineva; șoptind gingaș cu moarta când erà singur. Un zâmbet atât de pământesc îi transfigurà atunci fața, un zâmbet ca acela al moartei.

«Te-am dobândit prin rugăciuni și tu ești acum a mea, pe vecii vecilor! D-zeu a fost atât de milos și mi-a întins mâna, când erà să mă înneb. Acum inima mea nu mai are nici o legătură pe pământ; e la tine în cer! «Astfel vorbià el mereu în acele ceasuri minunate de odihnă, de izbăvire.

Opinia publică nu erà însă liniștită, ea nu voi să creadă într'o minune și căută să afle ce se întâmplase. Sfântul tribunal secret o învinuise pe Barbara, o supusese la chinuri în chilii sub pă-

mânt și o osândise la moarte. Ea nu putu dovedi că nu prepară fermece, băuturi de dragoste și alte lucruri, ce puteau folosi și vătămă; ea nu putu dovedi că în timpul din urmă nu dăduse nimănui astfel de lucruri; dar nu știu cui. Fu osândită să fie arsă pe rug, dar mai fu ținută în viață și schingiuită, cu nădejdea că va da lămuriri.

Câțiva șoptiră ceva despre bunica Berthaldei, despre care se știu că voise să-l aibe pe Tassilo pentru nepoata ei. Dânsa eră însă bogată și bine văzută, și nimeni nu îndrăzni s'o atingă. Berthalda fusese în timpul din urmă atât de veselă, iar în zilele acelea purtase un doliu atât de mare încât eră cruțată de orice bănuială; de la mama Edithei nu se putea scoate nici un răspuns lămurit; ea părû pe deplin tâmpită.

Raul aduse ultimul serviciu iubitei sale moarte; el nu se mișcase din loc până ce nu i s'a închis mormântul. Acum stă îmbrăcat pe patul său, atât de sleit încât nu se mai putea mișcă; un fel de nesimțire îi cuprinse trupul și-i învâlui încet-încet și mintea. Suferințele

din vremea din urmă păreau a se fi petrecut foarte de demult. Ii erà par'că ar fi un grăunte de nisip într'un loc mic, care se întinde până ajunge o arenă colosală; ea se contractă apoi iar încet, spre a se întinde și mai mult; și tot astfel mereu, la nesfârșit, până când căzù într'un somn adânc. Părea că e mort, atât de liniștit stà, cu ochii duși în fundul capului, cu tâmplele și obrajii scofâlciți, ca un bătrân. Răsuflarea îi erà atât de înecată, ca și când ar fi amenințat să se oprească; el nu ridică mâna slabă, ce-i sta pe inimă. El nu se deșteptă nici când în toiul nopții ușa îi fu deschisă încetinel și o față voalată intră în camera lui, închizând ușa cu băgare de seamă. Ea puse lanterna mică pe jos; lumina se întinse până la pat. Acum ea se apropie de pat, aruncându-și masca. Dar zărindu-l pe Raul, exclamă: «Și tu mort!» căzù în genunchi înaintea lui și-i acoperi cu sărutări mâinile ce-i atârnavă în jos. El deschise ochii și privi câteva clipe uimit pe cea îngenunchiată, fără s'o recunoască. La sfârșit el isbucni:

«Berthalda! Tu aici? In timpul nopții? ca un spirit ce n'are odihnă!»

— «Nu viu la frate-meu» zise ea cu voce adâncă, ce părea că iese dintr'un mormânt, «ci la preot, căruia trebuie să mă spovedesc».

Raul se așază pe marginea patului; fața-i obosită trădă o încordare neliniștită. Berthalda își împreună mâinile în poala lui și lăsă să-i cadă capul peste ele ținându-l așa mai multe minute. Nu se auzea nimic altceva decât respirația fratelui și a sorei. Raul se uită la crucifix, ca și când ar fi voit să caute putere ca să sufere ce avea s'audă și puse mâna pe părul încrețit al sorei sale. Atunci se gândi la părul pe care-l atinsese încă în aceeași dimineață și care acum zăcea sub pământ... dar totuși nu tot! Nu, o buclă zăcea pe pieptul său, spre a fi pusă d'abiă cu el sub pământ.

Acum ridică Berthalda capul.

«Trebuie s'o fac! zise ea. De-ai ști ce am făcut, nu m'ai atinge, ci m'ai alungă ca pe un șarpe veninos.

— Sunt preot, zise Raul.

— Vezi, Raul, sunt lucruri pe cari le poți suferi, iar altele pe cari nu le poți».

Raul se uită iar la crucifixul de pe

perete și la biciul, ce se află lângă scaunul de rugăciune, și la lespezile de piatră, pe cari i-a picurat sângele și pe cari a căzut ca mort.

«Și n'am putut suferi ca Tassilo să fie al alteia, iar nu al meu. Vezi, Raul, tu nu știi ce-i iubirea» ... Pe fața sa se ivi un zâmbet întunecos, dar Berthalda nu-l privi... Altfel ai înțelege că ea e o putere ce te învinge, ce poate nimici și întuneca inima, simțurile și gândirea».

Raul se gândi la rugăciunea sa din noaptea aceea și fu întâia oară cuprins de căință și-i veni gândul că D-zeu i-a împlinit dorința numai spre a-l pedepsi.

«Nu știi cum este când i se frânge cui-va inima!» urmă ea, ridică capul și-l privi lung o clipă; în acea secundă cei doi frați semănară nespuse de mult unul cu altul.

— Tu ești atât de neprihănit și delicat Raul; ești atât de departe de toate patimile omenești, în cât nici nu-ți închipuești ce chinuri îngrozitoare poate suferi cineva!

— Mi-o închipuiesc, zise Raul.

— Ești mistuit ca de flăcări, simți că înnebunești, până ce țipi de spaimă.

— Până ce faci rugă de spaimă, zis Raul.

— Nu, nu m'am putut ruga, căci aveam un gând grozav, cu care nu mă puteam duce în fața lui D-zeu. Ah! credeam că l'a ademenit cu meșteșugurile ei; credeam că triumfă asupra mea, fiindcă mă știa atât de nespuse de nefericită; credeam că ea nu-l iubea nici pe jumătate cât mine, și așa m'am dus noaptea la Barbara și-i cerui sfatul. Ea mi-a dat povește și încă ceva ce nu mi-a ars mâna ducând'o acasă, ce nu m'a zdrobit când am dus-o la biserică, ce n'a căpătat glas și n'a strigat la cer, când o pusei în locul ostiei, Raul, ostia ce ai dat-o Edithei!»

Raul făcù o mișcare ca și când ar fi voit s'o asvârle afară; se reculese însă și lăsă să-i cadă capul pe mâini.

«Iar eu am fost în biserică spre a-o vedea murind, căci mă temeam că tu nu vei lua ostia care trebuia.

— Dumnezeu! gemu Raul.

— Și n'am simțit nici o căință. Stam la spatele tău, când ți-a căzut moartă în brațe și n'am simțit nici o căință.

L-am văzut pe Tassilo desnădăjduit și n'am simțit nici o căință, ci am râs. Dar noaptea mi se părù că ea vine după mine în odaia mea, că mă chiamă, că mă amenință». — Berthalda se cutremură și privi în juru-i cu aceeași mișcare ca și înainte, în catedrală. «Iar groaza ne-spusă ce o simt de atunci, tu, neprihănitule, iar n'o pot înțelege. Mi-e frică atât la lumină cât și la întuneric, mă tem de ori-ce sunet, de umbra mea, de foșnetul rochei mele, de propria-mi resuflare; mă tem de cruzimea călăului, căci altfel m'aș fi dus la judecător, și n'aș fi venit la tine.

— Alții sunt căutați, spre a fi chinuiți în locul tău.

— De aceea am venit încoa! scapă pe cei nevinovați! Spune că un biet păcătos ți-a mărturisit fapta lui și că tu...

— Iar eu!

— Ah! exclamă Berthalda, niciodată, niciodată nu mă vei putea iertă! Sunt osândită pe veci!

— Cine are oare pe pământ puterea de a iertă o astfel de nelegiuire? M'ai crede dacă ți-aș spune că D-zeu te iartă?

Nu ești vrednică să vezi lumina soarelui !

Berthalda căzù înapoi pe picioare și-și sprijini mâinile împreunate înaintea ei pe pământ.

— O știi, o știi bine, zise ea ; aș fi trebuit să mor ! Inșă mi-e frică, Raul ! E grozav să suferi durerile morții, și chinuri noi se vor născoci pentru mine. Și e și mai îngrozitor să fii aruncat în iad fără a-ți fi ispășit păcatele.

— Și mai vrei să trăești printre oameni ? Cine să te sufere lângă dânsul ?

— O, nimeni, nimeni ! Am jurat că acesta va fi cel din urmă cuvânt ce-l vor roști buzele mele, că aceasta va fi cea din urmă oară când îmi va vedeà un om fața. E o mânăstire cu chilii săpate în stânci pentru ispășitoare. Dă-mi o scrisoare pentru starița d'acolo, fără a-mi pomeni numele, căci d'acum încolo sunt moartă pentru lume și pentru tine. Plec d'aici, călătoresc toată noaptea și astfel sânt la revărsatul zorilor acolo... și astfel nu mă mai luminează soarele, Raul ; căci înainte de a răsări, sunt ascunsă sub pământ până la sfârșitul vieții mele».

Raul se sculă și se duse la pupitrul său. Atunci Berthalda lăsă să-i cadă capul pe patul fratelui. El stă cu condeiul peste hârtie și o privi. Aprinsese lămpița, la lumina căreia lucrase și suferise atât de mult, și-și apără ochii cu mâna, ce era străvezie ca ceara. Fața îi era atât de îmbătrânită, ca și când ar fi trăit 100 ani și voia să întrebe: «Nu trebuie să mor încă, Dumnezeuul meu?»

El scrise anevoe și cu multe aliniate scrisoarea cea scurtă, căci mereu cădea pe gânduri. După ce o îndoii, se sculă Berthalda.

«Când după ani de zile te vei gândi la păătoasa căreia nu i-ai dat deslegarea păcatelor și care ți-a fost soră, atunci, Raul, atunci să mă ierți! iar D-zeu să te păzească de gânduri rele!»

Ea se învâlui tare, luă scrisoarea de pe marginea pupitrului, unde o pusese el, se învârti la ușă, își privi încă odată fratele și se uită în bezna nopții.

Raul nu se mișcase; el sta cu mâna pe ochi, și când începură să se ivească zorile, stă încă așa. Lampa ardea mai

searbădă, cu o viață spre amurg, și se stinse; Raul nu se mișcă.

Atunci răsări soarele, ca în dimineața cununiei Edithei; chilioara, scliffea în lumina trandafirie. Raul se uită pe ferastră; da, soarele stă acolo în toată gloria și majestatea sa, soarele ce nu mai trebuia să lumineze pe o biată păcătoasă .. numai pe una dintre cele multe, iar aceea era sora lui !

El se urcă la bătrânul preot și bătù la ușa sa. Acesta mâncă supa de dimineață aburindă, iar soarele îi lumină fața juvenilă, trandafirie și sănătoasă. «Dar ce ai făcut cu părul, dragă tinere prieten ?

— Cu părul meu ?

— Nu-l vei fi presărat oare cu făină, căci e cu totul alb !»

Raul își apucă părul în mână, care tremurà.

«Astă-noapte am avut o spovedanie curioasă, zise el cu buzele tremurânde. Nelegiuitul, care a cășunat moartea a-celeii mirese, mi-a spus numele și a dispărut pentru totdeauna ; el m'a rugat să împedic urmarea cercetărilor, ca să nu se jertfească nevinovați».

Bătrânul își pusese mâna puternică pe gură și se frecă ușor, pe când ochii săi priveau scrutător pe tânăr.

«Ai părăsi bucuros acest ținut pentru câțva timp, nu-ți așa? zise el în sfârșit.

— O, cât de bucuros!» exclamă Raul, împreunându-și mâinile; o roșeață îi trecu repede peste obraz la aceste vorbe și perî apoi iar.

«Te-ai duce bucuros la păgânii din Extremul-Orient?»

Raul se apropia și sărută mâna bătrânului.

«Atunci iacă aici numirea d-tale și poți să pleci chiar mâine cu Dumnezeu». Raul îngenunchiă.

«Unicul meu prieten la nevoi!» găvgăvi el și sărută iar mâna bătrânului.

«Vezi, zise acesta, nu trebuie să des-nădăjduiești niciodată, căci când nu mai poți suferi, e ajutorul aproape. Du-te într-acolo și uită, fiule; uită-te pe tine însu-ți și ceea-ce te-a încovoiat, și păstrează-ți tăria ce ai dobândit-o în lupta aprigă și cinstită! Și de ne-om revedea

vr'odată pe acest pământ, privește-mă vesel în ochi ca viteaz și învingător».

Arșița soarelui dogoreă tare pe marginea deșertului; aerul tremură ca d'asupra unui foc mare, iar de jur împrejur zăceau morți și oameni în agonie. Acolo bântuia ciuma și seceră oamenii ca iarba la incendiul unei păduri. Vaelele și tânguirile străbăteau văzduhul și ademeniau vulturii, cari sburau în stoluri mari d'asupra locului pustirei bătând din aripi. În mijlocul mulțimei desnădăjduite trecu un preot, cu potirul în mână, cu vorbe de mângâere pe buze, cu liniște în trăsături. În brațele sale își dăduse tocmai suflarea o fată; el îi ținu crucea la buze, pe care dânsa o sărută; apoi arată cu ea spre cer, și pe când ochii fetei urmăreau mișcarea, capul îi căzu îndărăt și inima încetă să-i bată. Unui bărbat care blestemă îi muri cuvântul în gură la această priveliște; el făcu semn lui Raul să se apropie, sărută poala sutanei sale și muri. Pe un

prunc el îl luă din brațele înțepenite ale mamei sale, se plimbă cu gingășie cu el, îi udă negrele buze, îi răsângâie obrazii palizi și-l puse în cele din urmă mort iar în brațele mamei. Ei îl numeau omul cucernic al deșertului, Mântuitorul, îngerul, de care se temeà molima, fiindcă îl trimisese Allah. Ingerul erà Raul.

După ani îndelungați el se întoarse în orașul natal, ars de soare și uscățiv, cu o blândețe cerească în ochi și pe buze. Toți se uitau după curiosul pelerin, cu păr alb și barbă castanie. El întrebă despre unii și alții, dar nu mai găsi pe nimeni.

Pe un mormânt părăsit îngenuchiă el mult timp, printre multe ierburi și flori; el împinse la o parte trandafirii și lujerii de iarbă pe crucea de marmoră acoperită de mușchiu și sărută numele de *Editha*.

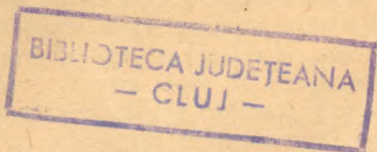
Apoi își reaminti de o altă moartă și se duse la mănăstire, spre a întrebă de soră-sa; ea fusese înmormântată cu o zi mai înainte și după dorința ei învelită, așa precum trăise. Dânsa lăsase în chilia ei un bilețel, în care scria;

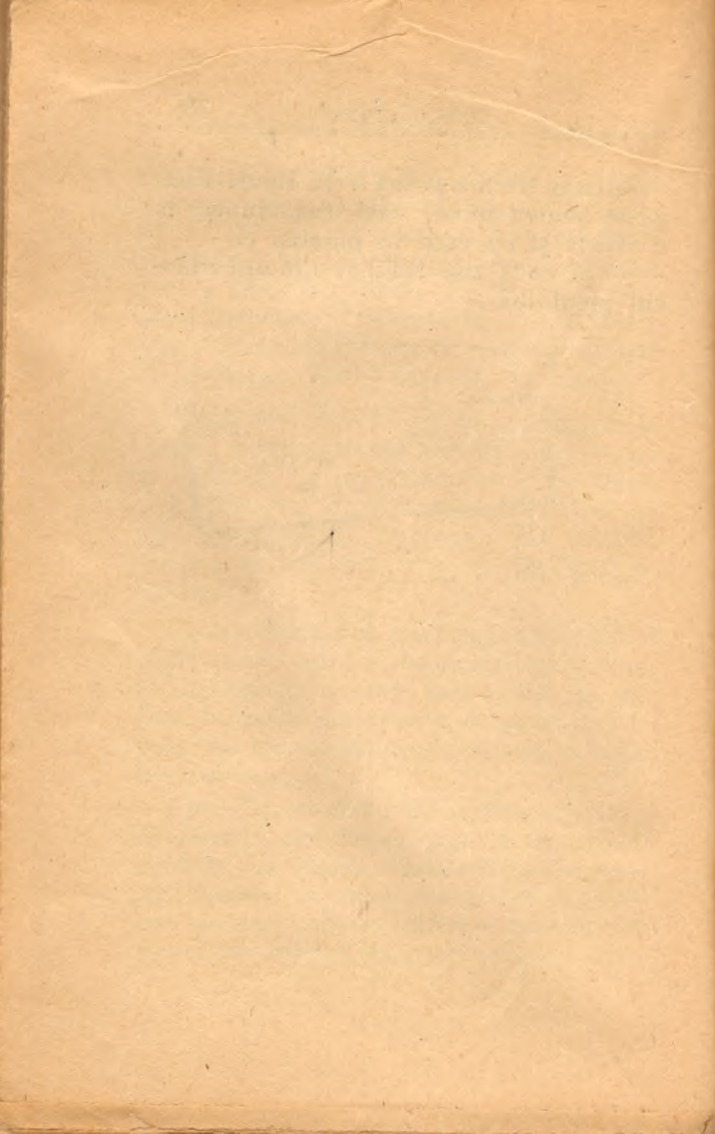

«Acum trebuie să mă ierți, Raul! Roagă-te pentru mine, căci rugăciunea ta e sfântă și eu cred în puterea ei.

— Și eu?» zise Raul și oftă din adâncul pieptului.

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

GRAZIELLA

DE

A. de LAMARTINE

Traducere de Margareta Georgescu-Delahuși

—**—
347-348

Genialul poet francez, care a îmbogățit literatura universală cu atâtea opere neperitoare, ne dă în *Graziella*, povestea sentimentală a unei idile de dragoste, în care cele mai desăvârșite calități poetice sunt unite cu subiectul cel mai mișcător. Nu e cetitor căruia Lamartine să nu-i smulgă o lacrimă cu povestirea nenorocirilor sărmanei fete de pescar, care după ce și-a dat tot sufletul, toată inima tânărului strein venit în Italia pentru studii, moare apoi singură și părăsită, departe de acela căruia îi închinase toată viața. Și nu e inimă care să nu împărtășească durerea tânărului care fără voia lui a pricinuit pierderea aceleia pe care o iubea atâta. Nu ne îndoim că traducerea aceasta după cea mai emoționantă povestire a lui, va avea și la noi un succes desăvârșit.

Prețul 60 bani

Catalogul complet al acestei «Biblioteci pentru toți» a se cere gratis la Librăria Editoare *Leon Alcalay*, București.

A apărut No. 435-436 din «Biblioteca pentru toți» cuprinzând celebrul roman

Un erou al timpului nostru

de marele scriitor rus Mihail Lermontow

În acest roman autorul zugrăvește cu pană de maestru viața și aventurile ofițerilor ruși trimiși să-și facă datoria în ținuturile îndepărtate ale Caucasului, și să se lupte cu populațiile din partea locului. Lermontov se folosește de acest prilej ca să descrie natura sălbatică din Caucas, unde omul respiră în deplină libertate, precum și moravurile, tradițiile, dramele popoarelor șaucasiene, născute pentru război. Stil simplu și curgător, pe alocuri duios și mișcător, zugrăvire admirabilă a peisagiilor, observații fine și spirituale ce farmecă pe cititor, iată calitățile acestei scrieri.

Cât de frumos și de interesant e romanul „**Un erou al timpului nostru**“ o dovedește faptul că apare acum în ediția III-a, după un interval relativ scurt.

Traducerea e făcută într'o românească aleasă și curată de către cunoscutul publicist **B. Marian. Prețul 60 bani.**

Catalogul complet al acestei «Biblioteci pentru toți», care cuprindeaproa pe 400 de numere, îmbrățișând toate ramurile: literatură, știință, teatru, poezii, etc., să se ceară la **Librăria Editoare LEON ALCALAY, la București.**

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

MOARA PARĂSITA

Roman de SUDERMAN

Traducere de HARALAMB G. LECCA

— — — No. 377

Suderman e considerat ca cel mai de frunte romancier în viață al Germaniei și operile lui foarte viguroase și originale se disting prin admirabila putere a autorului de a reda scene cari uimesc și zgudue precum și pitorescul unor descripții admirabile.

Cei cari cunosc pe Suderman numai din drama „Onoarea“, jucată de nenumărate ori la noi, vor fi plăcut surprinși citind puternicul roman *Moara părăsită*. Această scriere prinde pe cititor dela primele pagini și-i dă emoții rare. Stilul admirabil, expunerea minunată și un subiect de o putere extra-ordinară, sunt atâtea calități cari vor cuceri pe cititorii „Bibliotecei pentru toți“ cari vor face astfel o mai de aproape cunoștință cu geniul marelui scriitor german.

Prețul 30 bani

Catalogul complet al acestei „Bibliotecei pentru toți“ a se cere gratis la Librăria Editoare *Leon Alcalay* București.

NOU VOLUM

ÎN COLECȚIUNEA

Bibliotecei pentru Toți

No. 375-376

Vicarul din Wakefield

celebrul roman al scriitorului englez *Olivier Goldsmith*, traducere de *Willy Ghil*.

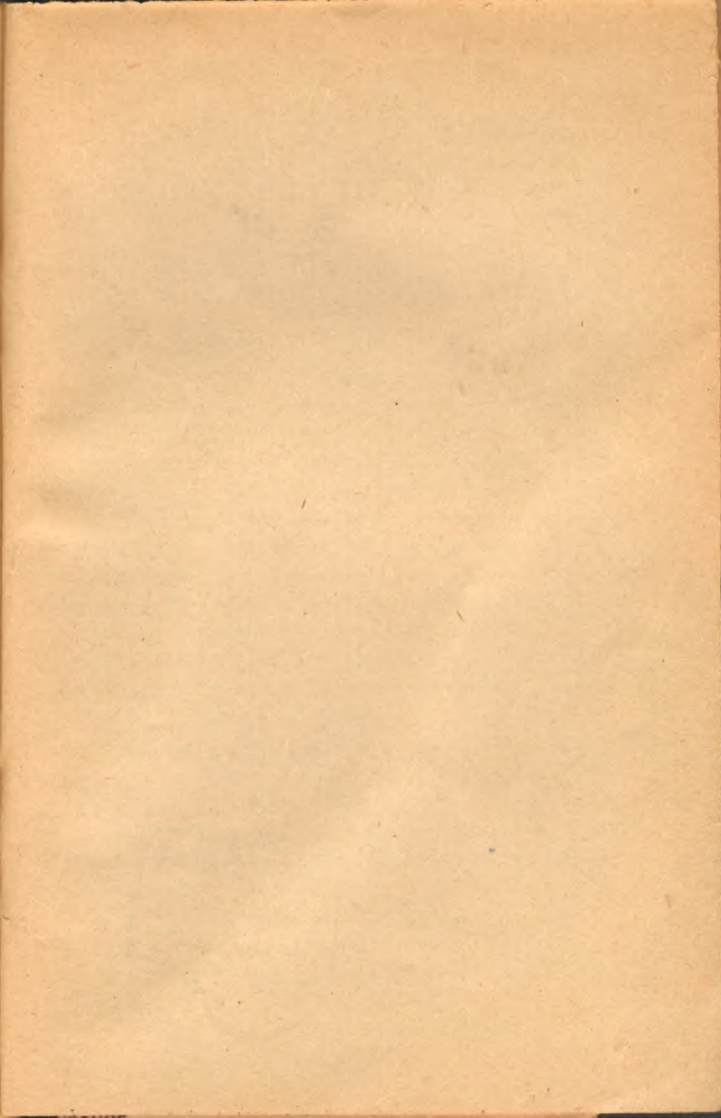
Romanul acesta care de mai bine de un secol a încântat și încântă pe cititorii de pretutindeni, — căci a fost tradus în toate limbile, — atât prin teza morală pe care o dezvoltă cât și prin figura admirabilă a păstorului protestant d-rul Primrose, care prin puterea credinței înfruntă toate nenorocirile, și apare ca un simbol de bunătate și jertfă de sine, — e o scriere din cele mai morale.

Romanul acesta e o povestire care farmecă prin realitatea simplă și naivă a personajilor și prin puterea analizei. Foarte moral, — el se recomandă tuturor, cu deosebire tinerimei.

Prețul 60 Bani

A se cere catalogul complet al „Bibliotecei pentru Toți“ la Librăria editoare **Leon Alcalay**. — București.

26284/89

10

BIBLIOTECA pentru TOȚI VOUME NOI DESTINATE

Tineretului școlar

<i>Dumitru Cantemir. Descrierea Moldovei.</i>	0.30
<i>Speranța Th. Scriitorii Vechi Români cu portrete și biografii.</i>	0.90
<i>Al. Odobescu. Câteva ore la Snagov.</i>	0.30
" <i>Moșii și Curcanii.</i>	0.30
" <i>Pseudochinegeticos (falșul tratat de vânătoare).</i>	0.30
" <i>Basme Jupân Rânică Vulpoiu, Tigrușul păcălit etc.</i>	0.30
" <i>Mihnea Vodă cel rău și Doamna Chiajna</i>	0.30
<i>Lăpădatu Alex. Din zilele de Cădere ale lui Mihai Vodă Viteazul 16 narațiuni istorice.</i>	0.60
<i>Alexandru cel Mare Macedon (Alexandria).</i>	0.60
<i>Esop. Viața și pildele lui.</i>	0.30
<i>Candrea și Densușianu. Povești adunate din diferite regiuni locuite de Români.</i>	0.30
<i>Densușianu Ovid. Din Cronicari. Cum și ce povestește năvălirile despre vremile și Domniile din trecut.</i>	0.30
<i>Hasdeu D. P. Răzvan și Vidra.</i>	0.30
<i>Vasile Alexandri Poesii populare.</i>	0.30
" " <i>Doine, Lăcrămioare, Suvenire, Mărgărit</i>	0.30
" " <i>Pasteluri, Varia, altele. fiecare număr</i>	0.30
<i>Russo Alex. Cântarea României.</i>	0.30
<i>Kogălniceanu Mihail. Cuvânt introductiv la Cursul de istorie Națională.</i>	0.30
" <i>Îmbunătățirea soartei țăranilor.</i>	0.30
" <i>Acte, Scrieri din Tinerețe.</i>	0.30
" <i>Desrobirea țăganilor, ștergerea privilegiilor</i>	0.30
<i>Boeresti.</i>	0.30
<i>Mite Kremntz Rogele Carol al României.</i>	0.30
<i>Edmondo de Amicis Cuore.</i>	0.30
<i>(Inimă de Copil) cu numeroase figuri din viața școlărilor.</i>	0.30

RI-303

JULES VERNE
CINCI SĂPTĂMĂNI ÎN BALON

Călătorii de descoperiri în Africa. 10
Operă premiată de Academia franceză
„Biblioteca Pentru Toți” No. 494-498
1 1.50 bine legat în pânză 2 50